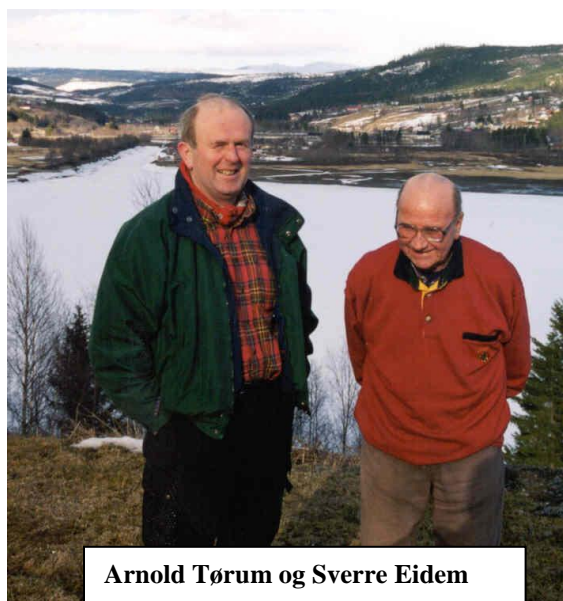

1953 Havari ved Gråvatna

En vakker torsdag, den 2.juli i 1953, står den 35 år gamle Sverre Eidem ute på gårdstunet i Eidemsgrenda i Selbu og ser utover den vakre bukta av Selbusjøen inn mot Garberg, hvor elva renner nedover fra Innbygda. I det fjerne ser han de majestetiske Skarvan som reiser seg og utgjør for grendafolket en horisont som bare andre kan drømme om. For et kort øyeblikk vandrer følelsene mellom stoltheten, tilhørigheten og suget som varsler om lengsel etter å løpe innover fjellet. Slik har det alltid vært for Sverre Eidem, en kondisjonssterk mann med hundrevis av mil i beina på vandring i dette praktfulle terrenget. Sverre Eidem og hans familie hadde ikke fått noe gratis. For de fleste familier i grenda var hverdagen hard. En måtte for det meste klare seg på naturalhusholdning, og spe på med litt lønnet arbeid slik det bydde seg. Trolig var det ingen som var rike på penger, men når Sverre stod slik og myste mot Skarvan, følte han seg som mangemillionær. Han visste allerede da at en dag ville et slikt utsyn mot fjellene, med frisk luft og følelse av frihet - bli en ren luksus.

Mens han står der og livsfilosofierer, hører han en summende lyd i retning Kjelstad Sag & Høvleri. Styrken øker og han kjenner igjen lyden av flydur. Han kjente godt lydene fra fly, og husket tilbake til krigen og slaget ved Garberg bro. Dagen før hadde han vært på tømmerhogst oppi Gressli i Tydal. Da de bega seg hjemover – foregikk det en luftkamp midt over Eidemsmoen (Luddumoen). Mor til Arnold Tørum var alene hjemme på nabogården til Sverre Eidem. Skudd fra mitraljøsene om bord i kampflyene slo ned i hovedhuset, og laget store sår i jordsmonnet mellom husene på tunet. Gårdshunden slet seg og løp livredd over til naboen. Etter krigen var det ikke uvanlig at jagerfly kom over Selbu på vei til og fra Værnes. Sverre kjente derfor godt den karakteristiske motorlyden fra en Vampire. Slik også denne sommerdagen i 1953.

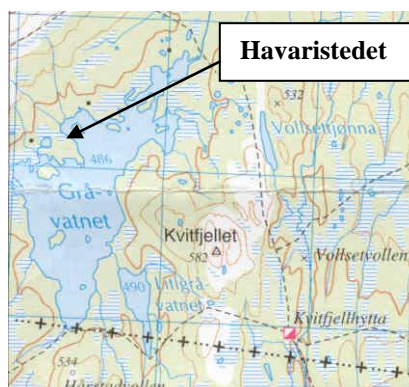
Arnold Tørum og Sverre Eidem

Etter noen sekunder ser Sverre at en Vampire dukker opp over Kjelstad Sag & Høvleri. Men denne gangen var det ikke slik det pleide. Motoren fusket og jagerflyet la bak seg en konstant svart røykstråle. Flyet mistet høyde, men klarte å komme seg over Garbergsbjørga og forsvant bak Sletnhøgda. Sverre fryktet nok at flyet vil styrte når som helst på sin ferd nordover Selbuskogen. Han ble derfor stående en stund og speide etter røyk som kunne stige til vers i det fjerne. Men alt ble stille, og ingen røk kom. Kanskje hadde det gått bra likevel, og piloten hadde klart å ta seg frem til Værnes.

Men det hadde nok ikke gått så bra – for utpå dagen ble Sverre Eidem utkommandert som Heimvernssoldat med formål å starte leiting etter et savnet jagerfly fra Værnes. Klokken

0934 den 7.juli noteres følgende i loggen i kontrolltårnet på Værnes: "ZKQ, Red 1 melder at Red 2 er blitt borte fra ham. Red 2 er fenrik Jensen. Distriktsjef Norløff tar "action". Se rapport." I klart språk betyr det at to stk Vampire hadde vært ute på rutinemessig formasjonsflyging, og at formasjonslederen hadde mistet av synet sin vingmann, i dette tilfellet fenrik Odd Jensen. Herr Norløff var sjef for flygekontrolltjenesten og den som formelt ledet redningsstaben og søket inntil flyet ble funnet – da overtok politiet.

Utpå dagen vandret ca 10 personer på vei innover Innbygda for å ta seg inn i terrenget rundt Børsjøen. Områdesjef var Arne Eidem, bror av Sverre. Etter et par timer kom et småfly og sirklet over letemannskapet og tok ut retningen for havaristen. Flyet hadde tydeligvis oppdaget havaristedet, og ville lede styrken mot målet. Tempoet ble nå skrudd opp og de la på sprang alt de kunne. Her var ingen tid å miste. Dette var ikke bare fjellvante folk, men meget spreke gutter med idrettskarrierer i beina. Letemannskapet hadde spredd seg utover slik at de ankom åstedet fra ulike kanter, alle godt ledet av småflyet. Sverre Eidem var en av de første som kom bort til havaristen, og kunne konstatere at flygeren var omkommet. Flygeren hadde nok gjort et desperat forsøk på å lande i Gråvatnet (se kartbilde), men hadde ikke klart det. Vampiren hadde truffet vannoverflaten med vingen, og så blitt kastet innover på ei myr. Den ene vingen lå i vatnet, flygeren ved siden av selve flykroppen – og motoren lå hele 200 m lenger fremme på myra. Flygeren satt med begge nevene knyttet foran brystet. Han hadde blitt kuttet i to ved hoftene. Ei strømpe ble funnet i et tre et lite stykke unna, mens strømpebåndet fortsatt var på foten. Skoene var flerret opp. Fra vannkanten og litt innover på myra stod det en rekke mindre trær. Disse var kuttet over og stod igjen som en finklippet hekk. Sverre Eidem og de andre Heimvernsoldatene fikk i oppdrag å samle sammen deler, noe som ville ha vært utenkelig i dag – hvor området kun blir sikret og ingen del blir berørt eller flyttet før de er frigitt av Havarikommisjonen.

Mens arbeidet på åstedet pågår løp områdesjefen ned til Røet nord av Tømra og fikk ringt inn det triste budskapet. Noen timer senere kom befal fra Værnes Flystasjon og overtok kommandoen. Disse ble ledet av vingsersjant Reidar Korstad. Flyet som hadde vist vei, hadde forlatt området etter en stund – trolig for å fylle bensin, men kom så tilbake og slapp ned en ordre om at ansvarshavende befal måtte skyte opp 2 røde raketter dersom flygeren var omkommet. Beskjeden via telefon fra Røet var ikke tilstrekkelig. Sverre Eidem og hans kamerater ble på åstedet til midnatt. Da vandret de ned i bygda igjen, fikk seg en matbit – og så dro de på jobb. Det var tøffe gutter den gangen. For Reidar Korstad ble opplevelsen også tøff. Sanitetstroppen som var sendt ut gikk seg vill, og Korstad måtte selv plukke opp flygeren og bære ham ned til Vindsmyra i Selbuskogen. Siden har Korstad, som leder av den lokale redningspatroljen ved Værnes flystasjon, vært med på flere redningsaksjoner og fikk nok sine "merker" for resten av

FENRIK ODD JENSEN

livet. Og som han sier det selv: ”*Den gangen var alt forventet, psykiatriske støtteapparat stod ikke klare verken for den ene eller den andre*”.

Vampiren hadde ikke utskytingssete. Å hoppe ut av flyet var en meget risikabel manøver. Piloten kunne lett treffe haleroret. Enkelte teorier hadde nok flygerne tenkt ut, eksempelvis å snu flyet på ryggen og ta tyngdekraften til hjelp. Men de fleste forsøkte nok å nå flyplassen eller foreta en nødlanding over vann eller åpent flatt terreng. Den dyktige Odd Jensen gjorde nok et forsøk – men hadde trolig ikke stor nok høyde til å foreta en glideflukt over Strætefjell.

Fungerende stasjonssjef, major Hans G Lund bekrev den omkomne som en fremragende flyger og en usedvanlig kjekk ung mann. Fenrik Jensen hadde vært på Flygeskolen som instruktør i ett år, og majoren betegnet ham som meget begavet.